

**Fortroligt Cirkulære**  
**om**  
**de Hensyn, som Danmarks neutrale Stilling forpligter Pressen at iagttage**

Fra Justitsministeriet udgik under 15. September 1914 et fortroligt Cirkulære om de Hensyn, som Danmarks neutrale Stilling forpligtede Pressen til at iagttage. Dette Cirkulære, der gennem Politidirektøren i København og samtlige Politimestre gjordes bekendt for alle Redaktioner af de i Danmark udkommende Dagblade, Ugeblade eller andre periodiske Tidsskrifter, havde følgende Ordlyd:

"Gennem Forhandlinger, hvori Repræsentanter for Regeringen, Administrationen og Pressen har deltaget, er der naaet Forstaaelse om, at de usædvanlige Forhold nødvendiggør en stor Tilbageholdenhed i Behandlingen af udenrigspolitiske, militære og økonomiske Forhold. I det store og hele er der fra Pressens Side handlet i Overensstemmelse med denne Forstaaelse, men paa adskillige Punkter har der ikke været Klarhed over, hvilke Forpligtelser den medførte, og dette har bevirket, at adskillige Udtalelser og Meddelelser, der burde være undgaaede, er fremkomne. Det er derfor anset for rigtigt at samle Hovedpunkterne i saa præcise Former som mulig og sikre sig, at disse bliver alle Redaktioner bekendt.

De Krav, der maa stilles til Pressen, er:

1) *ikke at optage*

- a. Efterretning om fremmede Krigsskibes Bevægelser i danske Farvande, i videste Forstand,
- b. Efterretning om danske Krigsfartøjers Bevægelser og Foranstaltninger,
- c. Efterretning om Troppernes Styrkeforhold, Opholdssted eller Opgave, Transporter af militært Materiel, Udførelse af Arbejde, derunder Mineudlægninger o.s.v.,
- d. Beskrivelser eller Afbildninger af danske Forsvarsanlæg, eller af Skyts eller Vaabenkonstruktioner, uden at have forespurgt i Udenrigsministeriets Pressebureau og der faaet Billigelse af Offentliggørelsen;

2) ikke at gøre sig til Talsmand for Krav om militære Forholdsregler, hvis Betimelighed det maa være de ansvarlige Myndigheders Sag at bedømme;

3) iagttage den største Forsigtighed i Omtalen af de Magtgrupper, der staar over for hinanden, og som Følge heraf:

- a. undlade at bringe Udtalelser eller Forslag, der er uforenelige med Danmarks Neutralitetspligter og saaledes vil være egnede til at mistænkeliggøre Staten og udsætte den for Fare,

- b. angive Kilde og Afgangssted for Krigstelegrammer,
  - c. ikke ved det typografiske Udstyr tillægge tilfældige Meddelelser overdreven Betydning eller give Indtryk af Partiskhed til Fordel for den ene Part,
  - d. iagttage stor Forsigtighed med Vinduesopslag, saaledes at disse ikke giver Anledning til Demonstrationer i den ene eller den anden Retning,
  - e. undgaa at give Meddelelserne en saa opsigtsvækkende Form, at de kan fremkalde Uro herhjemme,
  - f. undlade at gengive de Rygter, der udsprede her i Landet; i Tilfælde, hvor et Rygte er af en saadan Art, at det skønnes rigtigt at dementere det, henvende sig til Pressebureauet for der at erfare, om det maa anses for heldigst at dementere eller lade det uomtalt,
  - g. vise stor Tilbageholdenhed i Omtalen af fremmede Statsoverhoveder,
  - h. undlade Omtale af Spionsager;
- 4) iagttage den største Forsigtighed i Omtalen af økonomiske Forhold, derunder:
- a. undlade at bringe Meddelelser, der kan fremkalde økonomisk Uro i Befolkningen,
  - b. undlade Meddelelser om Udførsel og Indførsel ud over dem, der fremkommer i officielle Handelsberetninger,
  - c. undlade Omtale af Opkøb her i Landet til Udlandet, ligesom Omtale af de ved saadanne Opkøb opnaaede Priser,
  - d. undlade Omtale af Chancer for dansk Handel eller Industri, fremkaldte ved Krigen,
  - e. undlade Omtale af, at Varer føres gennem Danmark,
  - f. vise Forsigtighed med Meddelelser om ankomne og afgaaende Skibe, navnlig med Hensyn til Meddelelse om Ladningen,
  - g. undlade Skildring af danske Skibes Sejlads gennem Farvande, der antages for usikre paa Grund af Mineudlægning eller lignende.

*I alle Tvivlstilfælde bør man henvende sig til Udenrigsministeriets Pressebureau.*

Den Udførsel og Indførsel, som foregaar fra og til Danmark, er i den strengeste Overensstemmelse med Neutralitetsreglerne, men løsrevne Meddelelser derom er i Udlandets Presse benyttet til at skabe Uvillie og Mistænksomhed over for Danmark og kan saaledes gøre den største Skade.

Ministeriet tør forvente, at alle Blade i Forstaaelse af Forholdene vil lade sig det være magtpaaligende at følge de her angivne Regler. Man ønsker at undgaa Udstedelse af egentlige Forbud, men lykkes det ikke paa Grundlag af den mellem Regeringen og Pressen paa dette Omraade søgte Forstaaelse at undgaa Fremkomsten af skadelige Meddelelser og Udtalelser, kan det af Hensyn til Landets Sikkerhed blive nødvendigt at udstede Forbud, hvis Overtrædelse da vil medføre Strafansvar."

Under de nuværende Forhold gør ganske tilsvarende Hensyn sig gældende som i 1914, tilmed i skærpet Grad paa Grund af dels den Voldsomhed, hvormed Propagandaen benyttes som direkte Vaaben i Krigsførelsen, dels den Ændring i Krigsformerne, som Luftvaabenets Udvikling har medført. I ikke mindre Grad end dengang er det af Vigtighed, at Danmark iagttager den ubetingede Neutralitet, at der ikke gives Anledning til Mistanke i denne Henseende, og at det undgaas at skabe Grundlag for Udnyttelse af danske Udtalelser i de krigsførende Landes indbyrdes Propagandakampe.

Statsministeriet maa da til den samlede Presse gentage og forny de i 1914 til Pressen fremsatte Krav og gjorde Henstillinger.

Man maa dernæst under Hensyn til den i Mellemtiden stedfundne Udvikling af Luftvaabenet og Lufttrafikken og efter foreliggende Erfaringer tilføje følgende:

1. De i Cirkulæret af 1914 under 1. b d givne Bestemmelser vedrørende danske Krigsfartøjer og andre danske militære Foranstaltninger og Forhold gælder ganske tilsvarende for danske Luftfartøjer og aktive Luftværnsforanstaltninger, herunder f. Eks. Luftmeldetjenesten. Helt frit med Hensyn til dansk Luftfart er kun den faste Trafikflyvning.

Med Hensyn til Meddelelser om fremmede Luftfartøjers Færden ved og eventuelt over dansk Territorier og Farvande maa der iagttages den største Tilbageholdenhed og Forsigtighed. Tilsvarende Hensyn bør vises, for saa vidt angaar de andre neutrale Landes Territorier og Farvande.

Det maa herved fremhæves, at netop paa dette Omraade kan Vanskeligheden ved sikker Iagttagelse være overordentlig stor, hvilket vil medføre at der opstaar Rygter. Det maa ligeledes betragtes som givet, at Orienteringsvanskelighederne for Flyverne i adskillige Tilfælde vil medføre Overflyvninger af dansk Territorium, ligesom Vanskelighederne ved sikker Iagttagelse vil fremkalde Spørgsmaal, om Overflyvning har fundet Sted. Uforsigtig Omtale eller eventuelt blot Omtalen af saadanne Tilfælde kan være meget uheldig. Dernæst kan Flyvevirksomheden staa i saadan Forbindelse med Parternes Krigsførelse, vort eget Militærvæsens Virksomhed eller Skibsfarten, at Meddelelsen af Oplysninger eller Rygter herom kan være af meget skadelig Virkning.

2. Ved Bekendtgørelser fra Handelsministeriet af 3. og 9. September 1939 er der udstedt Forbud mod offentlig eller privat over for uvedkommende at give Meddelelse om eller at omtale danske eller fremmedes Skibes Positioner, Bevægelser og Ladninger. Forbudet er givet saavel i Samfundets som i Redernes og de Søfarendes Interesse, der kræver den største Forsigtighed med Hensyn til enhver Meddelelse, ogsaa i Annoncer, om Skibsfarten. Det maa dog almindeligvis være tilladt 1) at bringe Meddelelser om Skibe, der er totalforliste ved Minesprængning eller paa anden Maade, men med Undladelse af Oplysning om, ved hvilke Skibe eventuelle Redningsaktioner foretages, samt 2) at bringe Meddelelse om Skibe, der indeholdes i officielle Communique'er fra krigsførende Lande eller i disse Landes officielle Efterretningsbureauer, forsaavidt saadanne Meddelelser foreligger gennem Ritzau's Bureau. Meddelelse om den normale Rutetrafik mellem danske Havne, indenfor Skagen, kan indtil videre ligeledes bringes.

I alle Tvivlstilfælde bør Omtale af Skibes Positioner, Bevægelser og Ladninger undgaas.

3. De i Cirkulæret af 1914 under 4. b. givne Bestemmelser gælder paa tilsvarende Maade danske Opkøb i Udlandet.

4. Under Punkt 3. h. i Cirkulæret af 1914 er det udtalt, at Pressen maa undlade at omtale Spionsager. I Tilslutning hertil skal man fremhæve, at Pressen i det hele bør undlade at gøre Sikkerhedspolitiets Arbejde til Genstand for Omtale.

Det samme gælder ekstraordinære Politiforanstaltninger, saasom Samlinger af Politi ved Grænsen eller lignende Forskydninger af Politiets Styrker.

5. Ved Meddelelser om Krigsefterretninger og ved andre Meddelelser, der kan tænkes at indeholde et Element til Propaganda, maa Landet og Kilden, hvorfra de stammer, altid klart og tydeligt angives og de Bemærkninger, hvormed Meddelelsen gives og ledsages, bør ikke give Indtryk af, at man skænker Meddelelsen fra den ene Side større Tillid end Meddelelser fra den anden Side.

6. Ved Meddelelser om eller redaktionel Behandling af Efterretninger, hvis Rigtighed er bestridt fra modsat Side, bør ogsaa dette fremhæves eller i hvert Fald meddeles.

I øvrigt gentager og indskærper man Opfordringen til i alle Tvivlstilfælde, at henvende sig til Udenrigsministeriets Pressebureau og at følge de derfra givne Anvisninger.

Der er eller bliver paa visse Omraader andre Forhold nu end under Krigen 1914—18. Dette kan i givet Tilfælde medføre, at der kan ske Lempelser i de i Cirkulæret af 1914 stillede Krav, navnlig vedrørende nogle af de under Punkt 4 omtalte Spørgsmaal. Ved Henvendelse til Udenrigsministeriets Pressebureau vil Bladene kunne faa Meddelelse om, i hvilket Omfang saadanne Lempelser kan gives.

**Statsministeriet, den 16. September 1939.**

**Th. Stauning**

Enkelte skred i sideombrydningen